

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Екатерина Цветанова-Георгиева, НБУ, департамент „Администрация и управление“, научно направление 3.7 Администрация и управление

за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление 3.9 Туризъм, научна специалност „Туризъм“, с кандидат Камелия Евгениева Карадочева.

Тема на дисертационния труд: Иновативни маркетингови инструменти за повишаване конкурентоспособността на агротуризма в България.

Научен ръководител: доц. д-р инж. Надя Маринова

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Темата на дисертационния труд е актуална и има важна практическа насоченост. В условията на дигитална трансформация и нарастваща конкуренция между туристическите дестинации, възможностите за развитие на агротуризма придобиват все по-голямо значение както за устойчивото развитие на селските райони, така и за диверсификацията на туристическия продукт в България.

Фокусирането върху микро- и малките агротуристически предприятия е особено уместно, тъй като именно тези стопанства са изправени пред най-сериозни ресурсни ограничения по отношение на маркетинга, дигитализацията и достъпа до пазари. Изследването разглежда проблематика, която има практическа значимост както за бизнеса, така и за публичните институции, ангажирани с развитието на туризма и селските райони.

Трудът прави опит да свърже съвременните концепции за дигиталния маркетинг с конкретните потребности на агротуристическия сектор и в този смисъл има както научна, така и отчетлива научно-приложна насоченост.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд

Основната цел на дисертационния труд е ясно формулирана и е в съответствие с предмета на изследването. Тя е насочена към изследване на ролята на иновативните дигитални маркетингови инструменти за повишаване конкурентоспособността на агротуризма и разработване на приложим модел за диагностика и оценка.

За реализиране на поставената цел са дефинирани конкретни изследователски задачи, които обхващат основните етапи на научното изследване: теоретичен анализ, изследване на съществуващата практика, провеждане на емпирично проучване и разработване на приложен модел.

Част от формулираните хипотези са представени в по-общ вид и по-скоро отразяват очакваните тенденции в развитието на сектора. По-прецизното им обвързване с конкретни измерими показатели би улеснило тяхната емпирична проверка и последваща интерпретация.

Като цяло може да се приеме, че целите, задачите и структурата на дисертационния труд са логически свързани и създават необходимите предпоставки за постигане на поставените изследователски цели.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд

Авторката използва комбинация от теоретични и емпирични методи, включително литературен анализ, анализ на нормативни и стратегически документи, анкетно проучване, интервюта, фокус групи и сравнителен анализ на международни практики.

Избраната методология като цяло съответства на поставените цели и задачи и позволява натрупването на значителен по обем емпиричен материал.

Наред с положителните страни на методическия подход могат да бъдат отбелязани и някои ограничения на изследването.

На първо място, липсва по-подробно обосноваване на начина, по който е формирана изследваната съвкупност. Предвид отсъствието на официален регистър на агротуристическите обекти в България остава открит въпросът доколко резултатите могат да бъдат разглеждани като представителни за целия сектор.

На второ място, в отделни части на изложението не е достатъчно ясно разграничението между понятията „агротуризм“, „селски туризъм“ и „екотуризм“, което създава известни затруднения при интерпретацията на част от резултатите.

На трето място, проведеното емпирично изследване се основава предимно на описателен анализ на събраните данни. Използването на по-широк набор от количествени аналитични методи би позволило по-задълбочено изследване на връзката между степента на дигитализация и отделни показатели за конкурентоспособност.

Посочените ограничения не поставят под съмнение цялостната стойност на изследването, а по-скоро очертават възможности за неговото бъдещо надграждане.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка)

Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати, които могат да бъдат оценени положително.

Като основни приноси приемам:

- систематизирането и адаптирането на съвременните концепции за дигитален маркетинг към спецификата на агротуризма;
- извършването на собствено емпирично изследване сред представители на сектора;
- анализа на състоянието на агротуризма в България и идентифицирането на основни предизвикателства пред дигиталната трансформация на агротуристическите стопанства;

- разработването на практически инструмент за диагностика и самооценка на дигиталната готовност на предприятия;
- формулирането на практически препоръки за подобряване на маркетинговите практики и повишаване на конкурентоспособността.

Особено положително следва да бъде оценен стремежът на авторката не само да анализира съществуващото състояние на сектора, но и да предложи конкретен инструмент с приложна насоченост към бизнеса.

Следва да се отбележи, че приносите са предимно с научно-приложен характер. Разработеният диагностичен инструмент представлява интересен практически резултат, но неговата валидизация към настоящия момент е ограничена и би могла да бъде задълбочена чрез бъдещи изследвания върху по-широк кръг предприятия.

Сравнителният анализ между българската практика и италианския модел на агротуризм също представлява полезен принос, доколкото очертава възможни насоки за развитие и добри практики. Същевременно следва да се отчита, че различията в нормативната и институционалната среда ограничават възможностите за директно пренасяне на част от разглежданите решения.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани

Представените публикации са тематично свързани с дисертационния труд и отразяват основните направления на проведеното изследване.

Публикационната активност на докторантката може да бъде оценена като достатъчна за процедурата по придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Публикациите демонстрират последователност между разработваната проблематика и съдържанието на дисертационния труд и предоставят възможност за апробиране на част от получените резултати.

Бъдещото развитие на изследването и публикуването на резултатите в международни реферирани научни издания биха допринесли за по-широката научна видимост на разработката и за по-активното ѝ включване в международния академичен дебат.

6. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и други

Използваната литература е разнообразна, актуална и в значителна степен съответства на предмета и целите на изследването. В библиографията са включени български и чуждестранни научни публикации, нормативни документи, стратегически разработки и статистически източници.

Към момента на представяне на дисертационния труд не са налични данни за значителен брой независими цитирания или за по-широко отразяване на резултатите в научния печат. Това е обяснимо предвид характера на процедурата и сравнително краткия период между публикуването на резултатите и защитата на дисертацията.

Липсата на отчетлива цитируемост не следва да се разглежда като недостатък на дисертационния труд, тъй като за придобиването на образователната и научна степен „доктор“ определящо значение имат качеството на проведеното изследване и приносите на автора.

7. Мнения, препоръки и бележки

Положителната ми оценка на дисертационния труд ми дава основание да отправя няколко препоръки, които имат предимно уточняващ характер и са насочени към бъдещото развитие на изследването.

- Би било полезно количествените данни за участниците в емпиричното изследване да бъдат представени по по-ясен и обобщен начин, така че по-отчетливо да се проследяват структурата на извадката и взаимовръзките между отделните групи респонденти.
- В отделни части на труда понятията „агротуризм“, „селски туризъм“ и „екотуризм“ се използват в близък контекст. По-прецизното им разграничаване би допринесло за по-голяма яснота при интерпретацията на резултатите и при определянето на обхвата на изследването.
- Част от формулираните зависимости, свързани с конкурентоспособността на агротуристическите стопанства, биха могли в бъдещи разработки да бъдат конкретизирани чрез по-ясно дефинирани количествени показатели и използване на допълнителни статистически методи за анализ.
- Практическата стойност на предложения диагностичен инструмент би могла да бъде допълнително подкрепена чрез по-широко емпирично тестване и проследяване на връзката между установеното равнище на дигитална готовност, внедрените дигитални инструменти и постигнатите резултати от дейността на предприятията.
- Сравнителният анализ с италианския модел на агротуризм представлява интересна част от изследването. Би било полезно по-отчетливо да се разграничат онези практики, които са непосредствено приложими в българска среда, от тези, които предполагат адаптация към националните институционални и регулаторни особености.
- На места изложението придобива по-силно изразен описателен характер. По-ясното разграничаване между представяне на емпиричните данни и аналитичното извеждане на изводи би допринесло за още по-голяма убедителност на изследването.
- При бъдещо публикуване на резултатите препоръчвам допълнително редакционно прецизиране на отделни термини, таблици и повтарящи се тези с оглед повишаване на четивността и вътрешната съгласуваност на текста.

Посочените препоръки не намаляват научната и научно-приложната стойност на дисертационния труд, а очертават възможности за надграждане на проведеното изследване и за по-широко практическо приложение на постигнатите резултати.

8. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд

Образец за структура на становище на научен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и научната степен „доктор на науките“ в НБУ

Приложение 5 към Наредба за развитието на академичния състав на НБУ

Представеният дисертационен труд разглежда актуален и практически значим проблем, свързан с възможностите за повишаване конкурентоспособността на агротуризма чрез използване на съвременни дигитални маркетингови инструменти.

Дисертацията демонстрира способността на авторката самостоятелно да идентифицира значим научен проблем, да извърши теоретичен и емпиричен анализ, да формулира обосновани изводи и да предложи практически приложими решения за бизнеса и практиката.

Независимо от някои ограничения на изследването и възможности за неговото по-нататъшно развитие, трудът съдържа резултати с научно-приложна стойност и отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Въз основа на изложеното давам **положителна оценка** на дисертационния труд и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на **Камелия Евгениева Карадочева** образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление **3.9. Туризм**.

Дата 02.10.2026 г.

Подпис.....